ՅԱՌԱՋԱՏԱՑ

1886

Տարեկան 10 րուբլի, կես տարով 6 րուբլի, երեք ամսով 3 ր. 50 կ.
Հասցէ՝ Նոխտի։
Տարեկան 5 հոգեվ։

Խմբագրատուն եւ տպարան «Արշալոյս»։ Редакція «Нор-Дары».
Адресъ Типографіи: «Nor-Dar».

Տարեկան բոլոր օրերի (բացի տօնական օրերից) դուրս 9-ից մինչեւ երեկոյեան 2 ժամը։
2-րդ։ Յայտարարութիւնները եւ ծանուցումները կ՚ընդունուին միայն խմբագրատան մէջ։

Յայտարարութիւնների համար վճարում է 5 կոպէկ տողի համար։
Ընդունելութեան ժամերը՝ ամէն օր առաւօտեան 9-ից մինչեւ երեկոյեան 2 ժամը։

№ 153 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԱՏԻՊ Որոշք 12 Նոյտեմբերի № 153

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

(Վէպ Կ. Պոլսոյ կեանքէն)

Գրած Ատաչէ *)

X

Ուրս օրը, երբ Հրայր դեռ չէր տեսած Վահանը, Հրայրի վերաբերմունքը նորա հանդէպ սկսած էր փոխուիլ։ Ամէն անգամ, որ Վահան կը մտնէր սենեակը, Հրայր կը զգար, որ իր մէջ կը զարթնէ ինչ-որ անհանգիստ զգացմունք, որ կը խանգարէ իր հանգիստը։ Ինքն իրեն կ՚ըսէր, որ Վահանի ներկայութիւնը իրեն համար ոչ մի նշանակութիւն չունի, որ ինքը ոչ մի կերպ չի կրնար ազդուիլ անոր վրայ, եւ որ Վահանի ներկայութիւնը իրեն համար նոյնքան անտարբեր է, որքան որ ինքը կ՚ըլլայ Վահանի համար։ Բայց ինչո՞ւ ուրեմն Վահանի ներկայութիւնը կը խանգարէ իր հանգիստը։

Հրայր ինքն իրեն կ՚ըսէր, որ ինքը ոչ մի կերպ չի կրնար ազդուիլ Վահանի վրայ, որովհետեւ Վահան ինքն իրմէ ոչ մի կերպ չի տարբերիր։ Ինչպէս Հրայր, նոյնպէս Վահան ալ ետեւէն կը քաշէ իր անցեալը, նոյնպէս Վահան ալ կը տառապի անցեալի յիշատակներէն, նոյնպէս Վահան ալ կը ճգնի մոռնալ անցեալը, նոյնպէս Վահան ալ կը ճգնի ապագայի մէջ տեսնել միայն իր ապրելիքը։ Ուրեմն ինչո՞ւ Հրայր կը զգար, որ Վահանի ներկայութիւնը իրեն համար անտանելի կը դառնայ։

Հրայր կը զգար, որ Վահանի ներկայութիւնը իրեն համար անտանելի կը դառնայ, որովհետեւ Վահան իր անցեալը կը յիշեցնէ իրեն։

ՖԵՅԼԵՏՈՆ

(Ինչպես կը հաղորդեն մեզի)

Այս կէսօրին

ՔԱՂԱՔԱՑԻ ՄԸ ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԱՌԱՋԵՒ

Ամբաստանեալը Ֆրանսացի մըն է, անունը՝ Ժան Պատիստ Ռիվիէր, 45 տարեկան, ամուսնացած, հայր չորս զաւակներու, ծնած Մարսէյլ, ուր կը բնակի ալ։ Ան կը մեղադրուի Ֆրանսայի մէջ 1885 թուականին կատարած սպանութեան մը համար։

Ռիվիէր ամբաստանեալ կը ներկայանայ ոստիկանական երկու պահապաններու միջեւ։ Ան ունի ազնուական արտաքին մը, ինչպէս նաեւ ազնուական վարմունք։ Ան կը պատասխանէ հանդարտ ձայնով մը, առանց ամչնալու։

Ամբաստանեալը կը հաստատէ, որ ինք Մարսէյլի մէջ ունեցած է ոսկերչական գործարան մը, որ կը գտնուէր Պուլեվար տը Լա Լիպերթէ վրայ։ Ան ունեցած է նաեւ ամառանոց մը Ռոքվէր կոչուած գիւղին մէջ, Մարսէյլէն քանի մը քիլոմեթր հեռու։

Ամբաստանեալը կը պատմէ, որ 1885 թուականին ինք ծանօթացած է Ժան Պատիստ Ռիվիէրի հետ, որ ունէր ոսկերչական գործարան մը Մարսէյլի մէջ։ Ռիվիէր ամուսնացած էր եւ ունէր երկու զաւակներ։ Ան ունէր նաեւ ամառանոց մը Ռոքվէր կոչուած գիւղին մէջ, Մարսէյլէն քանի մը քիլոմեթր հեռու։

Ռիվիէր ամբաստանեալին ծանօթացուցած է իր կնոջ հետ։ Ամբաստանեալը կը պատմէ, որ ինք Ռիվիէրի կնոջ հետ սիրային յարաբերութիւններ ունեցած է։ Ռիվիէր իմացած է այդ յարաբերութիւնները եւ սկսած է ամբաստանեալին հալածել։ Ռիվիէր ամբաստանեալին ըսած է, որ ինք պիտի սպանէ զինք։

Ամբաստանեալը կը պատմէ, որ 1885 թուականի Դեկտեմբեր 10-ին, «Presse» լրագրին մէջ կարդացած է, որ Ռիվիէր ամուսնացած է Ամերիկուհի մը հետ եւ մեկնած է Ամերիկա։ Ան կարդացած է նաեւ, որ Ռիվիէր ամուսնացած է Ամերիկուհի մը հետ եւ մեկնած է Ամերիկա։

—«Petit Courrier» լրագրին խմբագիրը, որ ներկայ է դատավարութեան, կ՚ըսէ ինծի, որ ինք ալ կարդացած է այդ լուրը։

Ամբաստանեալը կը շարունակէ իր պատմութիւնը։ Ան կը պատմէ, որ Ռիվիէր Ամերիկա մեկնելէ առաջ, ինք տեսած է զայն Մարսէյլի մէջ։ Ռիվիէր ըսած է ամբաստանեալին, որ ինք պիտի սպանէ զինք։

Ամբաստանեալը

զաքական կեանքի թոյլ կողմերը, հաշուեց արած բոլոր սխալները, և խորհուրդ տուեց նրանց զգուշանալու այդ սխալներից ապագայում։ Մանաւանդ ցոյց տուեց, որ հարկաւոր է պահպանել այդ երկրի անկախութիւնը, որովհետև, ուշադրեց նա, «Այդ անկախութեան մէջ է ձեր բոլոր երջանկութիւնը և ձեր բոլոր ապագան»։

—Օգոստոսի 26-ից, նոյն լրագրին Սօֆիայից գրում են հետեւեալը. «Խնամակալութեան կազմակերպութեան վերաբերեալ հարցը երկիւ քննուեցաւ այստեղ մի քանի նիստերում. սակայն մի գրական հետեանք չունեցան դրանք, կամեցան խնամակալութիւնը կազմել մի զինուորական անձից, մի բումէլիացուց և մի բոլղարացուց. Բումէլիացիները իրենց կողմից պահանջում էին, որ խնամակալութեան անդամներ լինեն պ. պ. Զօնկովը, Ստամբուլովը և Մուտկուրովը։ Խնամակալութեան անդամ առաջարկուեցաւ նաև Ցանկովը, բայց որովհետև չատերը զայրացած են նրանից, ուստի այդ առաջարկութիւնը մերժուեցաւ։ Այդ ժամանակ ռուսական հիւպատոսը խորհուրդ տուեց խնամակալութեան անդամ ընդունելու պ. Կարավելովին, որը և յայտնեց իր համաձայնութիւնը։ Սպանների մեծամասնութիւնը 'ի նկատի ունենալով այն երկմիտ դերը, որ պ. Կարավելովը խաղաց վերջին դէպքերի ժամանակ, բողոքեցին նրա ընտրութեան դէմ, բայց իշխան Ալէքսանդրին յաջողուեցաւ համոզել սպաներին, ասելով թէ հարկաւոր է ընտրել Ռուսիայի բարեկամ կարավելովին, այն պատճառով, որ չզրգռեն Ռուսիան Բոլղարիայի դէմ։

—Սորում մի նախադէպ արած դունդը, որ մասնակցել էր Բատենբերգեան պրինցի գահընկեցութեան, ուղարկուեցաւ Կիւստենդիլսւր նրանց վերայ հսկում է Պլեվնայի դունդը։ Այդ գնդից 45 սպաների տեղափոխեցին դէպի Բազօմիր, իսկ մնացածին փախան։

—

Մի ժամանակ առաջ Ֆրանսիական պատերազմական մինիստրի կողմից արած ծանուցման մասին հեռագրերում հաղորդուեցաւ, որ նա «Le France militair» լրագիրը իր օրգան չէ համարում։ Այդ ծանուցումը առաջացուցնում լրագրի մի յօդուածից, որի մէջ պարզ ասուած էր, թէ «գեներալ Բուլանժէն պատերազմ է ցանկանում»...։ Միայն դրանում և ոչ մի այլ բանում պիտի փնտռել դէպի այդ երիտասարդ գեներալը հասարակական-ութեան կողմից ցոյց տուած համակրութեան գաղտնիքը, որը զարմանալի կերպով պատկերացնում է մեր ազգային ընտաւորութիւնը»։ Այժմ հասկանալի է, թէ ինչի այդ յօդուածը այդքան չարժուեցաւ յարոյց և թէ ինչի գեներալ Բուլանժէն չտապց հեռացնել իրենից յիշեալ լրագրի հետ ունեցած ամեն մի յարաբերութիւն։

—

«Polit. Corresp.» լրագրին Պարիզից գրում են, թէ Ֆրանսական կառավարչական շրջաններում ուշադրութեամբ հսկում են Բոլղարիայի դէպքերի վերայ։ Ֆրանսական կառավարութիւնը այժմ չի խառնուիլ Բալկանեան խնդրի մէջ և հանգիստ սպասում է, մինչև որ Թիւրքիան, համաձայն Բերլինեան դաշնագրութեան, կառաջարկէ մեծ պետութիւններին իշխան Ալէքսանդրի յաջորդ ընտրելու համար միմիանց մէջ համաձայնութիւն կայացնեն։ Համաձայն Բերլինեան դաշնագրութեան, պետութիւններից ամեն մինը իրաւունք ունի առաջարկելու իւր կանդիդատը, Բայց Պարիզում նախատեսում են, որ այդ բանում կը ընդհարուին երկու ազդեցութիւններ, այն է Ռուսիան և Անգլիան, ինչպէս և իցէ, չարունակում է յիշեալ լրագրի թղթակիցը, Ֆրանսիական կառավարութիւնը կաշխատի չխառնուելու Բոլղարական գործերի մէջ։ Թղթակցի կարծիքով, Բերլինի մինիստրութիւնը, չի պնդիլ, որ պահպանուի բոլղարական իշխանութեան քաղաքական անկախութիւնը. իսկ եթէ Գերմանիան իրեն մի կողմն է պահում բոլղարական հարցից և չէ մասնակցում նրա մէջ, կարծիք չկայ, որ Ֆրանսիան բոլորովին կարիք չունենի խառնուելու այդ հարցում։ Ֆրանսիական ղեկավարող շրջանները աւելի ուշադրութեամբ հսկում են Հայաստանի, Փոքր Ասիայի, Կիպրոս կղզու և Եգիպտոսի վերաբերեալ անգլիական քաղաքականութիւն վերայ։

—

Սեպտեմբերի 4-ից, (16) Սօֆիայից հեռագրում են («Հաւասի գործակալութիւն») հետեւեալը. «Երկար վիճաբանութիւններից յետոյ, կօմմիսիայի ժողովում բացարձակ ձայնաւորութեամբ ընդունուեցաւ խնամակալութեան ճառին տուած հետեւեալ պատասխանի նախագիծը։ «Ազգի ներկայացուցիչները, որոնք հայրենիքի այս դժուար դրութեան ժամանակ դումարուել են արտակարգ կարգի նիստ կազմելու, պարտականութիւն են համարում օգոստոսի 9-ին եղած յեղափոխութիւնը սուր և ամօթալի համարել, որ կատարուեցաւ մի բուռը չարամիտների չնորհիւ և որ վրդովեց և դայրոյթ պատճառեց բոլղարական ազգին։ Ազգն էլ կամեցաւ զօրանմիթի հետ ոտքի կանգնել՝ պաշտպանելու պատիւը, անկախութիւնը, բոլղարական թագը և միևնոյն ժամանակ պահանջել կառավարութիւնից, որ պատժեն յեղափոխութիւն անողներին։ Բոլղարական ժողովուրդը խօսք չէ դնում, որով կարողանայ յայտնելու իւր զարմանքը իշխան Ալէքսանդրի անձնման ինքնազոհութեան և հայրենասիրութեան մասին, որ անկախութեան, ազատութեան, մեր տէրութեան իրաւունքների և Ռուսիայի ու Բոլղարիայի մէջ բարի յարաբերութիւնները վերականգնեցնելու և նրանց ապահովեցնելու համար, աղնուաբար հրաժարուեցաւ գահից։ Ներկայացուցիչները և ժողովուրդը հաստատ յոյս ունին, որ այդպիսի մի ահագին զոհաբերութիւնից յետոյ, այդ յարաբերութիւնները բոլորովին կը վերականգնուին։ Մենք քաջ համոզուած ենք, որ հայրենիքին սպառնող մեծ վտանգը 'ի նկատի ունենալով, բոլղարական բոլոր քաղաքացիները, կը հաւաքուին կառավարութեան չուրջը և կը տան նրան կարևոր օգնութիւնը, որ պահպանուի կարգը, խաղաղութիւնը և ներքին անդորրութիւնը նրա համար, որ մեր տէրութիւնը անվըտանգ դուրս գայ ճգնաժամից։ Ժողովրդի ներկայացուցիչները չնորհակալութիւն են յայտնում խնամակալութեանը, ինչպէս երկրի մէջ խաղաղութիւն և անդորրութիւն պահպանելու համար ձեռնարկած միջոցների համար, նոյնպէս և չուտ ժամանակում ազգային ժողով կազմելու, որ համաձայն սահմանադրութեան պիտի ընտրէ նոր իշխան բոլղարական գահի համար։ Ժողովը ուշադրութեամբ կը քննէ կառավարութեան առաջարկութիւնը, որին մենք հաստ ենք ընծայում և յոյս ունինք, որ նա ամենայն իմաստութեամբ և հեռատեսութեամբ կը կարողանայ պահպանել երկրի չահերը և պաշտպանել նրան։

—

ԱՆԳԼԻԱ. Սեպտեմբերի 10-ին կայացած պատգամաւորների ժողովի նիստում, սեր-Ջեմս Ֆերգիւսոնը յայտնեց, թէ մինիստրութիւնը չուտով կը կարգադրէ վկայութիւններ ցրուելու պատգամաւորներին, որոնք ցոյց կտան անգլիական վարչութիւնների կողմից Եգիպտոսում արած յառաջադիմութիւնները։

Հնդկաստանի մինիստրի ընկերը յայտնեց, թէ Բալանի կիրճի վերայով անցնող երկաթուղին յուլիսի 26-ի հասցրած է մինչև Կվետտի, Խարպան տանող ճանապարհը դեռ չի վերջում է, իսկ Կվետտից այն կողմը Ղանդահար տանող ճանապարհի պատրաստական աշխատութիւնները վերջացած են։

Պարլեմենտի հողագործութեան օրինագիծը պատգամաւորների ժողովը ընդունեց առաջին ընթերցումի ժամանակ։ Ցոյս ունին, որ պարլամենտը կը փակուի մօտ սեպտեմբերի 25-ին։ Ամեն ինչ կախուած է պարնելականների դրութիւնից։ Վերջիններս կը կամենային, որ ժողովը Պարնելլի օրինագծի մասին յայտներ իւր կարծիքը։

Ծովային վարչութիւնը հրամայել է, որ 30 հատ առևտրական նաւերի սպառազինութեան համար նշանակած պատերազմական նիւթերը պատրաստի լինին Պօրտսմուտի, Գիվօնպօրտի և Ջաամի զինարաններում։ Պաշտօնական տեղեկութիւնները բոլորովին հերքում են այն լուրը, որ իբր թէ Բ. Դուրը մերժել է Տօրնտօնի տեղ Կ. Պօլսում Ռուսական դեսպան նշանակելը։ Տօրնտօնը սեպտեմբերի 10-ին դուրս գնաց Լօնդօնից դէպի Կ. Պօլիս և նորից կատանձնէ իւր պաշտօնը։

—

Օգոստոսի 8-ից (11 սեպ.) «Berl. Börs.—Cour.» լրագրին Սօֆիայից հեռագրում են հետեալը. «Այսօր ազգային ժողովի անդամները ուղարկեցին Իւգինէյմ իշխան Ալէքսանդրին հետեւեալ չնորհաւորական հեռագիրը. «Սօֆիայում գտնուած ազգային ժողովի անդամները, ձերդ բարձրութեան անուանակոչութեան տօնի առթիւ, աղօթում են առ ամենակարող Աստուած, որ նա պարգեւէ ձերդ բարձրութեանը առողջութիւն և երկար օրեր։ Նրանք ձերդ բարձրութեան բացակայութեան վերայ չատ են ցաւում և ցանկանում են երկրի անկախութեան և ազատութեան գալ պաշտպանի չուտափոյթ վերադարձին, Թող բոլղարիայի փառքի, պատուի և կարողութեան համար, Աստուած ձեզ երկար տարիներ պարգեւէ և պահպանէ» Վիեննայի լրագրիները հաղորդում են, թէ բոլղարական սպաներն էլ հեռագիր են ուղարկել իշխանին, չնորհաւորելով նրան յաջողութեամբ տուն վերադառնալը։

—Անգլիական արտաքին գործերի մինիստրի ընկեր Ֆերգիւսսոնը պատգամաւորների ժողովում ասաց, թէ նախորդ մինիստրութիւնը հրամանագրել է Տօրնտօնին Բ. Դրան ուշադրութիւնը դարձնել Հայաստանում կառավարչական վերանորոգումների յետաձգութեան վերայ։ Տօրնտօնը, կատարելով իրեն յանձնած հրահանգը, օգոստոսի 4-ին (16) յանձնեց Բ. Դրանը համապատասխան գրութիւնը։ Ներկայ մինիստրութիւնը, համաձայն նախկին մինիստրութեան հայեացքներին, չէ կամենում այժմ հրատարակել այդ առարկայի վերաբերեալ դիպլօմատիական գրագրութիւնը։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիեննայում չուտ ժամանակում լինելու է մի հետաքրքիր դատաստանական գործի քննութիւն, որի հետևանքը անկասկած կը հետաքրքրէ երկաթուղու չրջաններին։ Գործի էութիւնը հետևեալն է։ Մօտերումս Վիեննայի մօտ, Մեդլինգից ոչ հեռու երկաթուղու խորտակման ժամանակ, ինքնասող ճանապարհորդների թվում գտնվում էր նաև բաւականին յայտնի երաժշտապետ և մուզիկայի պրոֆէսսօր, Սմեռանսկին։ Երկաթուղու վարչութիւնը իւր հաշուով հանդիսաւոր կերպով կատարեց հանգուցեալի թաղման հանդէսը, բայց նրա այրի կինը անբաւական մնաց դրանով, գանգատեց Վիեննայի դատարանը, պահանջելով երկաթուղու վարչութիւնից 100,000 աւստրիական գուլդէն, մօտ 90,000 րուբլի)։ Հանգուցեալի այրի կինը իւր գանգատը հիմնում է նրա վերայ, որ նրա ամուսինը աշխատում էր տարեկան 5,000 գուլդէն։ Համաձայն նրան բժշկող բժշկի և երեք այլ բժիշկների ցուցման, որոնք անձամբ ճանաչում էին Սմեռանսկուն, հանգուցեալը կարող էր դեռ ևս 20 տարի ապրել, ուստի և տիկին Սմեռանսկու կարծիքով նրա ամուսնու արժողութիւնն է 100,000 գուլդեն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ–ԴԱՐ»–Ի
ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

10 Սեպտեմբերի

ՍՕՖԻԱ. Այսօր Կարավելովը և Բօգօսլավովը կը ներկայանան ռուսական հիւպատոսարան բացատրութիւն պահանջելու, թէ ինչ պատճառով Ռուսիան մերժեց ընդունելու այն պատասխանը, որ երեկ բոլղարական կառավարութիւնը տուեց ռուսական ծանուցագրին, որի մէջ պահանջվում էր յետաձգել

քաղաքի վերաբերութեամբ, չեմ հաւատում վերջապէս, որովհետև վատ ունիմ ես, վատ՝ որ վեր է ինձ համար քան ամեն մի դատարկ ֆրազ ու ենթադրութիւն։ Առածս ապացուցանելու համար, վկայ եմ կանչում իմ «կոճղ օրինաց»-ը, յիշատակարանս, չէք հաւատում՝ համեցէք ու կարդացէք։ Նախ և առաջ գիտցած եղէք, որ 10 և աւելի տարի առաջ՝ մեր հոգ. գործերը վեհավարում էին նոյն անձինք՝ ինչ որ ներկայումս. 10 և աւելի տարի է, որ նրանց լուծը ախորժալի չէ մեր ժողովրդին, բայց ներկայումս այդ լուծը նորոգունելով՝ աւելի է ծանրացել։ Մեր յայտնի լուծը իւր սամիներով թէ ինչ աստիճան նեղութիւն է պատճառել ու պատճառում է մեզ տակաւին՝ երևում է պարզ հետևեալ ամենաճշդրիտ վիճակագրական աղիւսակից, որ հանում եմ ես իմ յիշատակարանից՝ սկսելով 1877 թուից։ Քաղուածս բողոքների մի ժողովածու է, որ պարբերաբար հրատարակուած է եղել «Մեղու Հայոց»-ի անպատասխան մնացել նրանց կողմից՝ ուստի որ նրանք վերաբերում են։

Ահա նա. կարդացէք ու տեսէք, որ սկսեալ 1877 թուի յունուարից մինչև այժմ՝ որքան գանգատներ են տպուել նրանց վերայ և յատկապէս որ համարում։

1877 թ.—№№ 1, 2, 2,*) 3, 5, 8, 8, 8, 10, 10, 11, 11, 12, 13, 14, 14, 15, 17, 17, 18, 19, 19, 20, 20, 20, 20, 21, 22, 23, 23, 24, 25, 25, 32, 32, 32, 35, 39, 41, 47, և 49.

1878 թ.—№ № 1, 9, 10, 13 27, 29, 31, 37, 37, 41, 44, 45, 45, 47, 48, 48, 49 և 50, 50.

1879 թ.—№ № 2, 3, 6, 8, 12, 14, 18, 18, 21, 21, 25, 25, 25, 25, 25, 25, 28, 29, 32, 32, 33, 41, 62, 63, 85, 87, 88, 90, 95 և 101.

1880 թ.—№ № 6, 14, 16, 23, 37, 59, 85, 94 և 99.

1881 թ.—№ № 6, 11, 17, 58, 68, 79, 88, 91, 92, 93, 97, 130, 141, 211, 216, 222, 224, 248 և 256.

1882 թ.— № № 3, 28, 36, 60, 61, 64, 70 և 130.

1883 թ.—№ № 7, 9, 12, 17, 38, 45, 46, 48, 62, 62, 73, 78, 89, 92, 89, 102, 110, 110 և 115.

1884 թ.—№ № 2, 2, 5, 7 և 102.

1885 թ.—№ № 10, 75, 90 և 97.

1886. թ.—№ № 2, 21, 30, և 32.

Այս հաշուից երևում է, որ թուով 128 համարում զետեղուած է 158 առանձին թղթակցութիւն, ասել է թէ՝ տարին միջին թուով 15½ թղթակցութիւն։

Ուրիշ կերպ խօսելով՝ իւրաքանչիւր տարի տպուած տողերի քանակութիւնը հետևեալն է.—

1877 թուականին	.....	4,438 տող
1878 »	.....	2,165 »
1879 »	.....	2,180 »
1880 »	.....	656 »
1881 »	.....	2,136 »
1882 »	.....	1,371 »
1883 »	.....	1,741 »
1884 »	.....	162 »
1885 »	.....	822 »
1886 »	.....	453 »

Տասը տարուան ընթացքում (առանց չորս ամսի) տպուած տողերի քանակութիւնն է ամենն 16,124 տող, այսինքն իւրաքանչիւր տարի միջին թուով 1,622²/₅ տող. որոնցից ոչ մի տողն էլ ջննդուած չէ, կամիմ ասել, հերքուած չէ։ Որովհետև իւրաքանչիւր 10 տողը կազմում է մի արշին, ուրեմն 16124 տող կը կազմէ 540⁴/₅ սաժէն։ Ասել է թէ, եթէ բոլոր գրուած ու տպուած տողերի տառերից մի «տէրողորմեայ» չինելու լինինք ու ընծայինք այն՝ ըստ պատկանելոյն, այդ հետաքրքիր «տէրողորմեայի» երկայնութիւնը կը լինի 1 վերստ 40⁴/₅ սաժէն կամ եթէ բոլոր տպուածներից ութածալ մի գիրք չինելու լինինք՝ այս գիրքը բաղկացած կը լինի 538 երեսից (ամեն երեսը 30 տողից)։ Վերոյիշեալ նշանաւոր տէրողորմեան կամ գիրքը կազմել են հետևեալ պարոնները.—

Մեղուի խմբագիրը, նրա ֆէյլետոնիստ քաղքցին, Աղվինից Դաւիթը, Թոխմախը (Ախալցխայից), Հ. Գ-ը, Շ. Ց-ին, խաչիկը, ***-ը, Քէռի Հակօն, Ղալայչի Մարքարը, Բդէի ճգնաւոր Ասօն, Մշեցի Ծառուկը, Ց. Տ. Ս-էն (Երևանից), Գրիչը, Դիտակը, Աղէքսանդրապօլցին, Հօւր-Հերը, Քաղաքացին, Հաբէթ, Լուկասը, Խցանը, Ս. Արծրունին, Պետրոս Հայկազունին, վաճառականը, Ուխտաւորը, Թիւրքիայի պանդխտին մէկը, Թիւքճի Անտօնը, փառնակէսը, Ջայն բազմացը, Ժողովականներից մինը, Ա. Իսահակեանցը, Պ. Հ. Ց. Գ-ը, Շերամկեցին, Տէր ժարտիրոսեանցը, Բայանդուրցին, վահագնը, Ցուսիկ վարդապետ Մովսիսեանը, Մի նոր Թղթակիցը, 55 տառագրութիւնը, Տ. Գ-ը,***-ը (Սալմանից) և վերջապէս հարիւրաւոր տառագրութեամբ անագին բազմութիւն քաղաքացւոց, որոց չարքի մէջ այսօրուան օրս պատիւ ունի խառնուել նաև «Նոր-Դար»-ի Աէքսանդրապօլի ֆէյլիետոնիստ

Աէքսանդրապօլ Գումշաուն.
5 Սեպտեմբերի

*) Միևնոյն թուահամարը եթէ երկու անգամ է կրկնուած՝ այդ կը նշանակէ, թէ միևնոյն համարում երկու առանձին յօդուածներ կան տպուած, եթէ երեք անգամ՝ երեք յօդուած կայ տպուած այդին։

յեղափոխութեան յանցաւորների դատապարտութիւնը։ Բօլղարական ծանուցագրի մէջ ցաւակցութիւն էր յայտնուած, որ Ռուսիան իւր պահանջները հիմնել է իւր սեպհական տեղեկութիւնների վերայ։ Յետոյ ասուած է, թէ ռուսական ծանուցագիրը կարող է վրդովել մտքերը, իսկ եզրակացութեան մէջ ասուած էր, թէ լիշեալ անձանց դատաստանը մինչև բարօն Կաուլբարսի գալը չի սկսուիլ։

Դիպլոմատիկական շրջաններում յոյս ունին, որ բարօն Կաուլբարսը կը բարեացք գործերի դրութիւնը։

Հոկտեմբերի 10-ին նշանակած (Նոր տոմ.) մեծ ազգային ժողովը ընտրութիւնների համար ընտրողների գումարման հրամանը տորազրուած է։

Կառավարութիւնը վճռեց բառնալ պաշարողական դրութիւնը։

ԼՕՆԴՕՆ. Պատգամաւորների ժողովը 297 ձայների մեծամասնութեամբ ընդդէմ 202-ի երկրորդ ընթերցումի ժամանակ մերժեց Պարնելլի հողագործական օրինագիծը։

11 Սեպտեմբերի.

ՕԹԵՍՍԱ. Ուննգարիայում երևան եկած խոլերայի պատճառով, այս օրերումս Օդեսսայում կարանին է նշանակած Դանուբի նաւահանգիստներից եկող նաւերի վերաբերութեամբ։

ԲՈՒԴԱ-ՊԵՇՏ. Ասիական խոլերայի գոյութիւնը այստեղ ճանաչուած է այժմ պաշտօնապէս, բայց մեռնողների թիւը մեծ չէ. երեքշաբթից մինչև չորեքշաբթի օրը 57 հիւանդներից մեռել են միմիայն 15 հոգի։

ՍՕՖԻԱ. Նեկլիւդովի պահանջմամբ բօլղարական կառավարութիւնը ուղղեց իւր յեղափոխութեան մասնակցողների դատի ենթարկելու վերաբերութեամբ գրած պատասխանի ծանուցագիրը, որից յետոյ Նեկլիւդովը ընդունեց ծանուցագիրը։

ՍԻՄԼԱ-ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. Այստեղի կառավարութիւնը ոչ մի տեղեկութիւն չունի, որ հաստատում լինէը աւղանցիների և բադահշանցիների մէջ պատերազմական գործողութիւնների լուրը։

ԼՕՆԴՕՆ. Երէկ պատգամաւորների ժողովում կառավարութիւնը ի նկատի առնելով գործերի ծանրը դրութիւնը Բօլղարիայում, ճանաչեց որ այդ գործերը կարող են վճանգաւոր ընթացք ստանալ, բայց և այնպէս նախընթաց տարուայ բօլղարական ճգնաժամի յայտնի որոշումը յուսադրում է կոտավարութեան, որ այս անգամուայ դէժուարութիւններն էլ կը հարթուին։

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

—

Բագու. Պ. Ց-ին, Սեպտեմբերի 1-ից «Նոր-Դար»-ի բաժանորդագրինը՝ 4 ր. 50 կ. է։

—

Շամախի. Հոդաբարձութեան։ Ձեր առաջարկած պայմաններով՝ չկարողացանք գտնել մի որ և է յարմարաւոր վարժուհի։

—

Կ. Պօլիս. Պ-ին։ Մանրամասն և անընդհատ տեղեկութիւններ են հարկաւոր չափաւոր լեզուով, որպէս զի մենք էլ դժուարութիւնների առաջն առնելու կարողութիւն ունենանք։

—

Սալեան. պ. բժ. Ար-ին։—Ձեր «քաց պատասխանի» պատասխանը կը ստանաք մասնաւոր գրութեամբ։ Դեռ չենք ստացել «Ուխտաւորի ճանապարհորդի տպաւորութիւնների վերջը։ Դրան սպասում ենք, որ գրուածքը տպագրութեան յարմարացնենք։

—

Նոր-Նախիջևան. «Կապելուխ»-ին։—Ձեր քաղաքի կեանքի ֆեյլետոնը չենք կարող հրատարակել. ի հարկէ չէք նեղանալ։ Այդ ֆեյլետոնը հրատարակելու համար պէտք է որ նախ նրա մէջից աղն ու պղպեղը հանէնիք...է՛հ դուր կը գայ Ձեզ այդ. չենք կարծում։

—

Շուշի. Հին-Դիակին։—Ձեր «Մի տխուր երևոյթ» խորագրով գրուածքը ստացել ենք և հետաքրքրութեամբ կարդացել։

Խմբագիր հրատարակիչ
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳՆԱՑՔՆԵՐԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆԸ «ԹԻՖԼԻՍ» ԿԱՑԱՐԱՆՈՒՄ.

Կառքեր, որոնք ճանապարհին գիչերելու կայարաններ ունին։

Թիֆլիսից դուրս են գալիս առաւօտեան 8 ժամին։ Վլադիկաւկաս գալիս են երեկոյեան 5 ժ.—11 րոպ. և 5 ժ. 43 րոպ. մէջը։

Վլադիկաւկասից դուրս են գնում առաւօտեան 9 ժամին։ Թիֆլիս գալիս են երեկոյեան ժամի 4 և 44 րոպ. 5 ժ. 25 րոպ. մէջ։

ՎՃԱՐՈՒՄ Է ԱՄՍԱԿԱՆ 30 ՐՈՒԲԼԻ

Մի հայ երիտասարդ և որոնում է մի ընտանիքում բնակութիւն որտեղ կարող է ունենալ թէյ, ճաշ և ընթրիք։ Ցանկացողները պէտք է հասցէները թողնեն «Նոր-Դար»-ի խմբագրատանը։

3—1

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՆ
Փ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ ԹՈՒՐՔՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

ՖԵՐԴԻՆԱՆԴ ՇՄԻԴԹԻ

Հոմերի Իլիականը. արձակ պատմուած. պատկերազարդ, 1886. գինն է . . . . . 1 ր.

Հոմերի Ոդիսականը. արձակ պատմուած. պատկերազարդ, 1886. գինն է. . . . . 1 ր. 20 կ.

Բենիամին Ֆրանկլին երկրորդ տիպ. 1886. գինն է. .40 կ.

Գէորգ Ուաշինգթօն երկրորդ տիպ. 1885. գինն է . 60 կ.

Ծախվում են՝ «Կենդրոնական գրավաճառանոցում» և Հրատարակչի մօտ—Тифлисъ, Сололаки, Нагорная ул. № 24. Филиппу Артемьевичу Вартаньяну.

(Հ.) 10—3

(Щ. 2077) 50—42

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՈՑ Ա.
ԿԷՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՊԱՀԱԿԱՆ
և
ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. Տաղաւարեան էֆէնտիի այս բազմաչխատ գործն՝ որ ժամանակէ մ՚ի վեր տեսր առ տեսր կը հրատարակուէր, լրացած է։

Այս գործն՝ իբր գիտական մեծ աշխատասիրութիւն՝ իւր տեսակին մէջ կրնայ առաջին համարուիլ ի Հայս։ Կուսուցանէ ինչ որ հարկ է գիտենալ մարդու մը իւր մարմնոյ նկատմամբ։

Պատրաստուած է իբրև դասագիրք Ազգ. երկրորդական վարժարանաց, առ այս արդէն Ուսում. Խորհուրդն ի ձեռն մասնագիտաց զայն քննելով յանձնարարած է նորա գործածութիւն։ Այս գիրքը կրնայ ծառայել նաև իբր առաջնորդ մասնագիտական և նա մանաւանդ բժշկական վարժարանի ուսանողաց. մասնաւորաց առանձինն ուսման առաջնորդ ալ կրնայ լինել։ Վերջապէս այս գեղեցիկ երկին ամէն գիտասէր անձանց գրատան մէջ կ՚արժէ որ գլխաւոր տեղ մը բռնէ։

Գործոյն վերջը կը գտնուի հայ-ֆրանսերէն բառգրքոյկ մը որ կը դիւրացնէ գիտական նորաստեղծ բառից հասկացողութիւնը։

Գիրքը չուրջ 400 երեսներէ կը բաղկանայ, մաքուր տպագրութեամբ և 220 գեղեցիկ նուրբ պատկերներով զարդարուած, որոց մասին հեղինակը որ և է զոհողութիւն չէ խնայած և որք կարի լիմն կը դիւրացնեն ուսումն։

Կենդրոնատեղին է կ. Պօլիս Արամեան գրատուն ի Պահչէ-գափու Չամիլէ ճատտէսի թիւ 34։ Գինն է 40 ղրշ.։

5—3

ԿՕՍՄԵՏԻԿԱԿԱՆ ՍՊԵՐՄԱՑԵՏԵԱՑ

ԵՐԵՍԲԻԶ ՓՈՇԻ

Ա. ԷՆԳԼՈՒՆԴ ԿՕՍՄԵՏԻԿԻ

Ոչնչացնում է արևաբծերը, դէմքի դեղնութիւնը, բծերը, պզուկները և պահպանում է դէմքը արեակէզ վնասներից։ Այս դեղը գործածելու ժամանակ դէմքի մորթը մաքրվում է, քնքուշնում և պլանում է։ Ճանապարհի համար չատ յարմար միջոց է, երբ դէմքը աւելի է ենթարկվում թողի կամ քամու ազդեցութեանը։ Ձմեռը մորթը ցրտից և քամուց ճաքճաքելու ժամանակ չատ կարևոր է գործ դնել այս միջոցը, հարկաւոր է գործ ածել սալօններում և թատրոններում, երբ դէմքի մորթը զրկվում է վատ օդից, այդ դեղը զովացնում է նրան։ Հարկաւոր է մէկ մոտ ունենալ այդ դեղը։ Մի փաթեթի գինն է 60 կ. երկու փաթեթը ճանապարհածախսով 2 ր. 4 փաթեթը ճանապարհածախսով 3 րուբլի։

Կեղծ լինելուց զգուշանալու համար լինդրում եմ պահանջել ամեն մի փաթեթի վերայ կարմիր թանաքով գրած Ա. Էնգլունդի ատորագրութիւնը և Պետերբուրգի կօսմետիկական լաբորատորիայի մարկան։

Կարելի է ստանալ Ռուսիայի Կայսերութեան մէջ գտնուած բոլոր յայտնի դեղատներում։

Գլխաւոր պահեստը Ռուսիայի համար գտնվում է Պետերբուրգում Ա. Էնգլունդի կօսմետիկական լաբորատորիայում, Լիտէյնայա № 38.

Թիֆլիսում ծախվում է կովկասեան դեղօրէից առևտրական ընկերութեան մէջ։

(Щ. 28108) 13—10

Իվան ԲԱԼՑԻՑԻԳԻ ԿԱՆՏՕՐՈՒՄ ստացուած ԴԱՇՆԱՄՈՒՐՆԵՐ արտասահմանեան գործարաններից, որոնք ծախվում են շատ աժան գներով և ձեռնտու պայմաններով։ Նոյն տեղում դաշնամուրները են տրվում քրէհով։

3—1

Խ. ԿԱՐԱ-ՄՈՒՐԶԱՆ սկսել է իւր մասնաւոր և խմբերգչական-երաժշտական պարապմունքները ներկայ սեպտեմբերի 1-ից։ Տունը գտնվում է Բեկերի դեղատան և Քալանթարեանցի տան մօտ № 3 Բագու։

3—2

1865 1882

Գոյութիւն ունի 1822 թուից և արժանացել է 20 մեդալների և պատուաւոր վկայաթղթերի։

ԱԳԱԿՈՒ, ՅԱԽՃԱԳԱԿՈՒ և ՊԱՏՈՒՀԱՆՆԵՐԻ ԱԳԱԿՈՒ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՉԵԽԻ

ԻԿՆԱՏԻ ԳՈՐԴԼԻՉԿԱ ֆիրմայով որի մաղազինները գտնվում են. Վաչշավայում, Սէնատորսկայա փողոց № 19 և Գրանիչնայա № 6,—նա և Լիբաւում, Լօդզում, և Բելոստոկում քաղաքներում։

Առաջարկում է իւր ձեռագործը, այն է՝ ամեն տեսակ հարթ ապակի, լղկած, նաև ադամանդեայ, յախճապակեայ, սեղանի վազօններ, սրուակներ, դեղատան անօթներ, լամպանների պարագաներ և պատուհանի ապակի, բելգիական և ֆրանսիական ձևով շինած բոլորն էլ չափաւոր գներով։

(Щ. 22616) 3—2

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն Մարսէլի և Բաթումի մէջ

Շորեքշաբթի, սեպտեմբերի 17-ին, «ԱՐՄԵՆԻԱ» (Armenie) շոգենաւը, նաւապետ ՇԵՕԼՏ (Scheult) դուրս կը գնայ Բաթումից դէպի Տրապիզոն, Օրդու, Սամսոն, Կ. Պօլիս և Մարսէյլ։

Տեղեկութիւնների համար դիմել ընկերութեան գործակալներին. Բաթումում՝ պ. ԳԱՐԱՆԻՕՆԻՆ, Թիֆլիսում՝ պ. ՐԻՆՕԻՆ, նախկին գալէրէյա Արծրունիների № 103.

2—2

ՊԱՀԵՍՏ
ԿԱՐԵՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ
ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

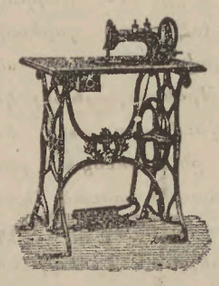

ՓՐԻՍՏԵՐ ԵՒ ՐՕՄՄԱՆ

Նոր պատուական տէր կատարելագործուած
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾ
ԱՊԱՀՈՎԱՑՈՒՄՆ
Ծախվում է
ԺԱՄԱՆԱԿ ՏԱԼՈՎ

Միակ գործակալ Է. Ֆ. Աուֆէրման. Թիֆլիս Երևանեան հրապարակ. տ. Տէր-Աստուածատրեանցի
100—91

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԻ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առևտրական կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ։

Ասանդելի առարկայք սոքա են 1) Ասիորական Տնտեսութիւն, 2) Ասիորական թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) թուաբանութիւն համքէչէ վերայ, 5) Ասիորական թղթակցութիւն, 6) Ասիորական և մաքսակին կանոնագրութիւն, 7) Դեղագրութիւն, ցանկացողների համար ևս 8) Ֆրան. լեզուն։

Ուսումը սկսուելու է սեպտեմբերի 15-ից։ Ընդունելութիւնները օգոստոսի 25-ից, ամենայն օր, երեկոյեան 5-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում՝ Սոլոլակում, Լաբարատորնայա փողոցի վերայ, Յովհաննէս Ղորդանեանի տանը, № 11. Ծրագիրը ու կանոնները կարելի է ստանալ ՋՐԻԱՊԻՍ եղբարց Յովհաննէսների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում։ Օտարաքաղաքացիք դիմում են կուրսերի հիմնողին՝—въ Тифлисъ С. П. Мануэльянцу.

10—10

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 11 го Сентября 1886 г. Տպարան Մ. Դ. Ռոտինեանց և ընկ. Типографія М. Д. Ротиніанцъ и К-о Гол. пр., д. № 41